

Таҳқиқот дар Ниг^ох

Вақте ҳамаи ҳуҷҷатҳои зарурӣ омода шуданд, бар замми вақту маблағи зиёд сарф кардан, боз судя барои "хизмат"-и худ аз онҳо 700 доллар талаб кард

ПЕШНИХОДИ ПРЕЗИДЕНТ БЕНАТИЧА АСТ?

"Гурӯҳи аз ҳама осебпазир ва ниёзманди кӯмаку дастгирӣ кӯдакони ятим ва бесаробон мебошанд. Вобаста ба ин, пешниҳод мегардад, ки тарзи фарзандхондӣ содда карда шуда, ба шахсоне, ки меҳонаҷунин кӯдакониро ба фарзандӣ қабул намоянд, имконияти мусоид фароҳам оварда шавад".

Иқтибоси мазкур аз паёми президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соли 2011 мебошад, ки давоми як сол касе аз масъулин дар андешаи амалӣ кардани ин пешниҳод нест.

Вобаста ба ин муовини аввали раиси Кумитаи кор бо занон ва оилаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон Ҳилолбӣ Қурбонова изҳор дошт, ки дар мавриди осонтар кардани ин роҳ бо масъулин сӯҳбатҳо низ доштанд. Вале масъулин бо сабаби он ки дар сурати содда кардани ин низом кӯдакониро ба дигар мақсад истифода мебаранд, дар ин самт корро анҷом надидаанд.

"Дар сӯҳбатҳои ғайрирасмие, ки мо бо намояндагони Вазорати адлия дар ин хусус доштем, онҳо мегуфтанд, ки ин ҷо нозуқиҳои дигар ҳастанд. Масалан, харидуфурӯши ғайримасъаднокӣ кӯдакониро асос оварданд, ки агар фарзандхондӣ осон шавад, боз қонунишиканӣ зиёд мегардад", - гуфт Ҳ. Қурбонова.

Дар ҳамина ҳол, Манзура Саломова, мудир бахши шаҳрии Комиссия оид ба ҳуқуқи кӯдаки Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар шаҳри Душанбе мегӯяд, ки пас аз пешниҳоди президент дар ҷамъовариҳои ҳуҷҷатҳои зарурӣ ба оилаҳои фарзандхондгир кӯмак мерасонанд. Тавре ӯ гуфт: "Мо ягон касро манъ накардаем, ки ба шумо кӯдак намедиҳем. Нафаре нашудааст, ки аз назди мо норозӣ рафта бошад. Лекин он оилаҳо, ки солҳои сол дар навбатанд, на он қадар имконияти бафарзандхондгирӣ доранд ғайр аз чандон ба ин тайёр нестанд".

Дар ҳамина ҳол, агар дар дигар кишварҳо бар замми осон будани низоми фарзандхондгирӣ, боз давлат ба ин оилаҳо кӯмаку имтиёзҳо муқаррар карда бошад, дар Тоҷикистон баръакс аст. Масалан, дар Русия тибқи Қонун оид ба қараҳои иловагии кӯмаки давлатӣ ба оилаҳо, ки фарзандхонд гирифтаанд, аз соли 2007 кӯмаки яқвақтаинаи пулӣ дар ҳаҷми калон, бештар кардани шароити маиши оилаи мазкур, таъаббат, истироҳат дар осоишгоҳҳо ва таълими кӯдак кӯмак расонида мешавад. Ва дар сурати аз як кӯдак беш гирифтанд боз ёрдам зиёдтар шудан мегардад.

Гули Зардова, як зани эҷодкор, ҳамзамон раиси комиссияи баҳисобгирӣ ва назорати Конфедератсияи рӯзноманигорони Тоҷикистон, ки даҳ кӯдаки ятимро аз оилаҳои камбизоат ба фарзандӣ қабул карда, ба воя расонидааст, мегӯяд, дар таълиму

тарбияи фарзандонаш танҳо худро шавҳараш саҳмгузоранд:

- Ростӣ, чун даҳ нафар фарзанде, ки ман ба воя расонидаам, танҳо барои хайру савобаш ба тарбияи худ гирифтаам, аз касе кӯмакери интизор ҳам набудаму талаб ҳам накардам. Ҳуҷҷатҳои пӯшонда, ҳамаашонро соҳибмаълумоту оиладор кардам, - гуфт ӯ.

"КӯДАК КАРТОШКА НЕСТ!"

Қаҳрамони мо - Марҷона (ном иваз шудааст - муаллиф) аз бефарзандӣ бо азобҳои ду тифлодро баъди таваллуд бо шавҳараш ба фарзандӣ қабул карданд. Тавре ӯ нақл мекунад: "Қабул аз он ки ману шавҳарам ба ин хулоса омадем, хеле фикр кардем. Аслан тасмими ин кор хеле душвор аст. Ба ҳама душвориҳо нигоҳ накардам, мо тифлони дилхоҳамонро гирифтём. Ба ман як дӯстам хабар дод, ки дар таваллудхонаи рақами 2-и пойтахт як духтар дугоник таваллуд карда, аз онҳо расман даст ка-

Фарзандхондӣ: Меҳри харида ё тиҷорати миёнаравҳо?

шидааст. Хурсанд шудам ва бо шавҳарам зуд тасмим гирифта, ба таваллудхона муроҷиат кардем".

Вақте зану шавҳар ба таваллудхона мераванд, ба онҳо мегӯянд, ки тифлақонро аллакай ба хонаи атфолӣ №1-и шаҳри Душанбе додаанд. Чун он ҷо рафтанд, зану шавҳар боварӣ доштанд, ки масъулин ин кори онҳоро бо хушудӣ қабул мекунанд. Аммо чун директор мақсадашонро мефаҳмад, чунин ҷавоб медиҳад: "Кӯдак картошка нест, ки бозор рафта, онро бихаред! Шумо хеле давода мекунед, ки ҳуҷҷатҳояшонро омода кунед ва ҳоло маълум нест, ки ба шумо кӯдак медиҳанд ё не!"

ФАРЗАНДХОНДИИ РАСМӢ

Президенти кишвар дар паёми зикргардидааш ҳамчунин бо итминон гуфта буд, ки дар кишвар шаҳравандони баномус хеле зиёданд ва меҳонаҷунин амали хайро анҷом дода, кӯдакони ятимро бепарасторро мисли фарзандонашон ба камол расонанд.

Абдуқайюм Шарипов, мутахассиси мақомоти васоят ва парастории назди Шӯъбаи маорифи ноҳияи Фирдавсӣ гуфт: "Соли равон 4 нафар ба мо муроҷиат карда, ҳама тифл гирифтанд. Соли гузашта дар ноҳияи Фирдавсӣ тақрибан 6-7 нафар ба фарзандӣ қабул шудааст. Аммо аз таваллудхона, ятимхона ва ё ягон ҳешутабор гирифтанишон махфӣ аст. Мо дар ҳуҷҷатгузорӣ намегӯем, ки аз кучо гирифтааст".

Тибқи маълумоти расмии Кумитаи кор бо занон ва оилаи назди Ҳукумати Тоҷикистон, дар семоҳаи аввали соли 2012 шумораи фарзандхондшудагон дар ҷумҳурӣ 157 нафарро ташкил дод, ки нисбат ба ҳамина давраи соли 2011, 8 адад зиёд аст.

Ба гуфти муовини аввали раиси Кумита, дар ин роҳ, воқеан, мушкилот зиёд аст. Ӯ бо эҳтимолият гуфт, одамоне ҳастанд, ки 3-4 сол навбат мепоянд. Ба қавли ӯ, барои директорони ятимхонаҳо низ хуб аст, ки кӯдакони дар муҳити оила бошанд. Аммо аз сабаби он ки қараёни ин кор мушкिल аст, баъзе одамон то ними роҳ мераванд, солҳои интизор мешаванд, баъд қафо мегарданд.

Дар ҳамина ҳол, мудир бахши Комиссия оид ба ҳуқуқи кӯдаки Ҳукумати шаҳри Душанбе Манзура Саломова дар ин маврид гуфт: "Дар навбат ба он сабаб меистанд, ки ҳар рӯз модари тоҷик кӯдакашро намерастояд. Ин ҳел ҳолатҳо, ки аз кӯдак даст кашанд, кам мешавад, барои ҳамина солҳо дар навбат меистанд. Аз ҳазор модар як модари бевичдон пайдо мешавад, ки аз тифли худ даст кашад. Аз сабаби он ки хоҳишмандони фарзандхондгир зиёд аст ва бисёриҳо танҳо тифли навод меҳонаҷунин ин навбат зиёд мешавад".

Дар қонунгузори Тоҷикистон барои фарзандхондӣ қабул намудан ҳуҷҷатҳои зерин заруранд: 1. Аризаи хоҳишмандон, ки тавассути суд тасдиқ шуда ё бевосита ба Мақомоти васоят ва парасторӣ ва Шӯъбаи маорифи равона шудааст. 2. Нусхаи ҳуҷҷатҳои тасдиқунандаи шахс - шиноснома. 3. Хати ақди никоҳ. 4. Нусхаи ҳуҷҷатҳои манзили истиқоматӣ. 5. Маълумот дар бораи вазъи саломати волидон. 6. Маълумотнома аз Марказҳои наркологӣ, рӯҳӣ, бемориҳои сил ва пӯст дар он бора, ки шахсон ба фарзандӣ қабул мекарда дар рӯйхати ин марказҳо нестанд. 7. Маълумотнома аз Маркази иттилоотӣ ВКД ҶТ дар он бора, ки шахсон доғи ҷиноятӣ надоранд. 8. Маълумотнома оид ба даромади

моли ва дигар ҳуҷҷатҳо, ки дар қонунгузорӣ пешбинӣ шудаанд.

Ин як номгӯи кӯтоҳи ҳуҷҷатҳои лозимаи фарзандхондгирӣ буд, ки барои мисол овардем. Дар умум, 16 намуди ҳуҷҷат лозим аст. Ҳамчунин, дар Кодекси оилаи ҶТ дар боби 19 бо 11 модда, ки ҳар кадоме бандҳои худро дорад, тартибу низоми бешумор оварда шудааст. Аз ҷумла, пеш аз кӯдакери ба фарзандӣ, ба оилае додан намояндагони комиссияи махсуси мақомоти васоят ва парасторӣ оилаи хоҳишманди гирифта ни фарзандро хуб меомӯзанд. Падару модар бояд соҳиби хонаи худ бошанд, бо ҳам зиндагӣ кунанд, ҷойи кори хуб дошта бошанд ва аз ҳама муҳимаш, бо розигии тарафайн аз пайи ин кор шаванд.

Тавре Манзура Саломова дар ин маврид гуфт: "Комиссияи мо, ки ҷумҳуриявӣ аст, дар асоси ҳуҷҷатҳои зикршуда, ки оилаи фарзандхондгир пешниҳод мекунанд, қарори комиссияро медиҳем, баъдан ин оила ба суди ҷои истиқоматаш муроҷиат мекунанд".

Пас аз ин суд ба Мақомоти васоят ва парасторӣ ноҳияи зисти оилаи фарзандхондгир мактуб ирсол мекунанд, то вазъи оилаи мазкурро санҷида бароянд.

Тавре Абдуқайюм Шарипов гуфт: "Иҷозати мақомоти мазкур дар ҳуҷҷат - санади манзиль ва хулосаи мақомот мебошад, ки ба суд пешниҳод мекунанд. Ҳамчунин, намояндагони мақомот дар рафти суд низ иштирок карда, хулосаи додашонро тақвият медиҳанд. Дар рафти санҷиш мо вазъияти рӯйиву молии оиларо аз ҳамсоҳро низ пурсон мешавем. Сири дигари санҷиш мо он аст, ки мо ба касе намегӯем, ки ин оила фарзандхонд мегирад ва аз ҳамсоҳро атрофиён дар бораи он

оила маълумот мегирем. Зеро дар ҳаёт модари асил нисбати фарзанди худ гоҳ азобу шиканҷаро раво мебинад, ҳол он ки фарзандхонд мегирад аз ҷиҳати рӯйиву равонӣ солим набошад, Худо медонад, чӣ хел муносибат мекунанд?".

Ба гуфти масъулин, зинаи аввали ҳуҷҷатгузорӣ аз мақомоти васоят ва парасторӣ шурӯъ шуда, дар асоси хулосаи онҳо суд иҷозати фарзандгирӣ медиҳад. Аммо ин ҷо суоле ба миён меояд, ки чаро дар Тоҷикистон роҳи дурусти бафарзандхондӣ гирифтандро тарғиб намекунанд?

Ба қавли муовини аввали раиси Кумитаи кор бо занон ва оилаи Тоҷикистон Ҳилолбӣ Қурбонова, чун оилаҳои тоҷик худ серфарзанд ҳастанд, ҳоҷати тарғиби ин амал нест.

ФАРЗАНДХОНДӢ - 700 ДОЛЛАР?

Қаҳрамони мо - Марҷона, дар идомаи сӯҳбат аз муносибати директорони хонаи кӯдакони низ нақл кард, ки пас аз сӯҳбати "расмӣ" ӯ гуфтааст, «агар модари тифлоқонро пайдо кунанд, шояд қорашон осонтар шавад». Зан ҳам аз паси пайдо кардани модари тифлон мегардад.

"Барои пайдо кардани модари тифлон чӣ азобҳои нақашидам ва табиист, ки маблағи каме ҳам сарф накардам. Пайдо кардани ному насаб ва суроғи аслии ӯ хеле мушкил буд, чунки дар таваллудхона ӯ бо ному насаби дигар номнавис шудааст. Ахиран, мо ҳам суроғи ӯро пайдо кардем. Вале бо вучуди ин қадар даводавҳо шавҳарам мегуфт, ки шояд аз ин кор даст кашем. Аммо ман баръакс бо ҳамина азобҳо ба тифлон меҳри бештар пайдо мекардам ва ба ҳама мегуфтаам, ки онҳо фарзандони мананд, онҳо бояд бо ман бошанд".

Хикмат

Кӯдакро аз модар наметавон ҷудо кард, ҷавон ба лаззат аз хонавода ҷудо мешавад, пир аз ҷудойи безор аст.
Муҳаммад ҲИҶОЗӢ

Қаҳрамони мо, Марҷона як оилаеро мисол овард, ки баъди азобҳои ӯро дидан, аз нияти фарзандхондгирӣ даст кашадааст. Зеро онҳо мисли Марҷонаву шавҳараш шиноси прокурор ё адвокат нашофтаанд.

Воқуниш дар Нигӯҳ

«Камера дар ҳоҷатхона ҳуқуқвайронкунӣ аст»

Посух ба мақолаи «Усули нави «ғорат»-и мардум дар Фурудгоҳи байналмилалии Душанбе» - и Парвини Хайруллоҳ («Нигӯҳ», № 12 (288), аз 13 июни соли 2012)

Роҳбарияти ҶСК «Фурудгоҳи байналмилалии Душанбе» мақолаи «Усули нави «ғорат»-и мардум дар Фурудгоҳи байналмилалии Душанбе», муаллиф Парвини Хайруллоҳ, ки 8-уми июни соли 2012 сайти интернетии «TojNews» (<http://tojnews.org/taj>) ва баъдан, ҳафтаномаи «Нигӯҳ» № 12 (288) аз 13 июни соли 2012 интишор дод, мавриди санҷиш қарор дод.

Ба гуфти муаллиф, корманди гумруки фурудгоҳ аз мусофири хатсайри Душанбе-Алмаато-Москва ҳавопаймои рақами 137 Бахтиёр Бекмуродов бо баҳонаи нашоштани шиносномаи хориҷӣ 200 сомонӣ талаб кардааст. Ба надорам гуфтани Бахтиёр эътибор надода, ӯро ба ҳоҷатхона дароварда, 100 сомони мегирад. Мусофир ба хабарнигори сомонии мақсуд тариқи телефон хабар додааст.

Аз рӯи маъсалаи мақсуд мутассадии Хадамоти гумрук, назорати сарҳад, хадамоти амнияти авиатсионӣ ва Маркази матбуоти фурудгоҳ санҷиш гузарониданд.

Дар рафти тафтиш маълум гардид: Мусофир Бекмуродов Бахтиёр дар таърихи 08.06.2012 бо рейси ТС-132 дар хатсайри Душанбе-Алмаато парвоз кардааст. Намояндаи ширкати ҳавопаймоии «Эйр Астана» Галим Байдавлетов парвоз намудани мусофирро тасдиқ намуда, иброз дошт, ки Б. Бахтиёр мусофири транзитӣ буда, нияти тариқи Алмаато ба Москва парвоз кардан дошт.

Рақами рейсе, ки Бахтиёр Б. парвоз намудааст 137 набуда, 132 ва хатсайри Душанбе-Алмаато-Москва набуда, Душанбе-Алмаато буд. Яъне рақами рейс ва хатсайр дар мақола ғалат нишон дода шудааст.

Агарчи дар оғози мақола муаллиф аз номи қабрида бо боварӣ изҳор доштааст, ки корманди гумрук аз ӯ 100 сомонӣ ситонидааст, аммо дар охири мақола қабрида иброз доштааст, ки намоёнад пулситон аз қадом ниҳод буд. Дар мақола омадааст: «Ҳарчанд маълум аст, ки дар Фурудгоҳи байналмилалии пойтахти кишвар чандин ниҳодҳои қудратӣ фаъолият мекунанд ва Бахтиёр, мутаассифона, чандон рӯшан накард, ки нафари ришваситон дақиқан намояндаи қадом ниҳод аст...»

Чунин изҳор намудани ҳодиса моро водор намуд, ки санҷиши пурра гузаронида сабтҳои видеои Фурудгоҳро, ки ба рейси Душанбе-Алмаато мансуб буд, гаштаю баргашта аз назар гузаронем.

Рафти наворбинӣ нишон дод, ки дар ҳама соате, ки қайди чиптаи ҳовопаймо ва назорати махсус ба рейси Душанбе-Алмаато идома дошт, нафарони зиёде аз мусофирон ва кормандон ба ҳоҷатхона даромада баромадаанд. Аммо муайян карда нашуд, ки кадомеро барои пулситонӣ ба ҳоҷатхона даровардааст, дар дохил бошад, камера насб нашудааст, зеро гузаштани камера дар дохили ҳоҷатхона як навъ ҳуқуқвайронкунӣ ба ҳисоб меравад.

Сардори назорати сарҳади Фурудгоҳи Душанбе подполковник Шералӣ Назиров дар қараёни ҳодиса иброз дошт, ки ҳарчанд дар мақола оид ба хизматчиёни назорати сарҳадӣ суҳан намеравад, бо вуҷуд, бо ҳайати шахсӣ бобати пешгирии ҳодисаҳои нанговар сӯҳбат гузаронида шуд.

Аз сӯҳбат бо сармуҳаррири сайти интернетии «TojNews» Сафарул Олимӣ рақами телефонҳои Бахтиёрро дастрас намудем ва кӯшишҳои чандинқаратаи мо барои пайдо кардани ӯ бенатиҷа анҷом ёфт. Рақамҳои мосвагии 904-08-44-66 ё 205-168-44-66 мутаалиқ ба Бахтиёр Б. ҷавоб намедиданд.

Мақсади пайдо намудани Бахтиёр Б. он буд, ки нафари пулситонро сифат кунад ва шояд, аз рӯи ранги либос, шаклу шамоилаш мо хулосаи зарурӣ барорем.

Мутаассифона, қамаҳамиятӣ, надонистани бо кадом роҳу усул ҳимоя намудани ҳуқуқҳои худ ва билохира, бечуръатии мусофир ба он оварда мерасонад, ки қоидашиканиҳо дар Фурудгоҳ фаъолиятӣ худро идома медиҳанд ва норӯшан мемонанд.

Дар толорҳои Фурудгоҳ, хоса, дар толори ҷамъшавии мусофирон дафтари арзу шикоят, сандуқи арзу шикоят, тахтаи иттилоотӣ бо навиштаҷоти рӯйхати рақами телефонҳои роҳбарияти аввали тамоми мақомоти қудратии Фурудгоҳ ва «Телефонҳои боварӣ» мавҷуд аст. Чаро Бахтиёр аз ин миқдор имконоти мавҷуда истифода накарда, хомӯш 100 сомони худро ба тамаъҷӯӣ додааст, муаммост.

Шояд аксари хонандагон гӯянд, дар фурудгоҳи Душанбе ҳамаи аҳвол буд ва идома дорад, лекин бо боварӣ гуфта метавонем, ки пайи ислоҳи кор тамоми воситаи имконият истифода мешавад, аммо барои пурра решақан намудани тамаъҷӯӣ ва ришваситонӣ дигар ҳуқуқвайронкуниҳо кӯмаки мусофир низ зарур аст.

Маълум кардем, ки Бахтиёр Б. барои табоабат ба Москва рафтааст ва бовар дорем, ки бармегардад ва дармеёбад, ки мурочиати ӯ бенатиҷа намондааст.

Барои дидани чораҳои фаврӣ ва барҳам додани ҳама гуна ҳолатҳои коррупсионӣ, қоидавайронкунӣ ва нақзи ҳуқуқҳои мусофирон ба мақомоти назоратии дар Фурудгоҳ фаъолиятдошта-хадамоти гумрук ва назорати сарҳади Фурудгоҳ мактуб равон карда шуд.

Роҳбарияти фурудгоҳи байналмилалии Душанбе дар оянда низ омода аст ба мурочиати мусофирон тавачҷӯӣ кунад ва барои барҳам додани ҳамагуна ҳолатҳои ҳуқуқвайронкунӣ чораҳои қатъӣ бинад.

Бо эҳтиром

А. ИБРОҶИМОВ, муовини директори генералӣ

зиёди хоҳишмандон чандин сол дар назди хонаи кӯдакон интизоранд. Тавре як корманди Хонаи кӯдакони №1-и шаҳри Душанбе гуфт: "Ин ҷо навбат барои фарзандхондӣ зиёд аст. Аз мо фарзандхонд бисёр мегиранд. Дар ин ҷо 130 кӯдаки аз 5 - рӯза то 6-7- сола қарор доранд. Аммо ҳама маъсалаҳои фарзандхондиро аз ҷиҳати ҳуқуқӣ ҳал карда, баъдан, назди мо меоянд", - гуфт ҳамсӯҳбати мо дар сӯҳбати кӯтоҳ, ки аз зикри ном ва шарҳи бештар худдорӣ кард.

Аммо Гулӣ Зардова изҳор медеҳад, ки чун мардум ба ятимхонаҳо он қадар эътимод надоранд, барои ҳамаи бо нозирони минтақавӣ, моддорҳо ва раисони маҳаллаҳо маслиҳат мекунанд, то дар сурати тифлоҳои навазоди партофта шударо пайдо кардан ва ё оилаҳои камбизоате, ки аз ӯҳдаи тарбияи кӯдак намебароянд ба оилаҳои бефарзанд диҳанд.

Дар ҳамаи маврид Гулӣ Зардова аз воқеаҳои шохид будааш мисол овард: "Духтаре ғайриқонунӣ ҳомилдор мешавад, ё ин ки занҳе, ки аз камбизоатӣ имкони тарбияи кӯдакони надоранд, хоҳиш мекунанд, ки ягон одами бефарзандро ёбеду ягон сӯм дода дастама "сафед" кунад ва кӯдакро гирад".

Аммо ин гуна ашхос аз он беҳабаранд, ки чунин амали онҳо ҷиноят маҳсуб меёбад. Вале Манзура Саломова дар маъсалаи ҳуҷҷатгузори фарзандхондгирӣ иброз медеҳад, ки баъзан ҳамагӣ 15 рӯз, баъзан то як моҳ вақт талаб мекунанд. Баъди қарори суд ва роҳхати комиссияи оилаи фарзандхондгир метавонад ба хонаи кӯдакон рафта, тифли интихобшударо гирад.

Ҳамчунин, ба гуфтаи вай, пеш аз он, ки кӯдакро ба фарзандгирӣ гиранд, аввал, оиларо бо кӯдак шинос мекунанд. Инро худи намояндаи комиссияи ташкил менамояд. Сармутаҳассиси комиссияи роҳхат медиҳад, ки рафта кӯдакро бинанд, агар маъқулдонанд, баъд метавонанд гиранд.

Дар ҳамаи ҳол ӯ гуфт: "Кашолёбии ҳуҷҷатгузори баъзан аз суд вобаста аст, баъзеаш то се моҳ, баъзеаш аз ин зиёдтар кашол мегиҳад".

Дар маъсалаи ному насаб додан ба ин гуна кӯдакони ба қавле "ғайриқонунӣ" фарзандхондгиршуда Гулӣ Зардова бо боварӣ гуфт, ки ному насаб додан ва шаходатномаи таваллуд гирифтани хеле осон аст. Яъне, аз ягон таваллудхона як ҳуҷҷат мегиранд, ки дар фалон рӯзу соат ҳамаи зан таваллуд кардааст, дар асоси он ба Раёсати сабти асноди ҳолати шахрвандӣ рафта, шаходатнома мегиранд.

"Ингуна шаходатномаро дилхоҳ духтур ба ивази 100 - 150 сомонӣ мефурушад", - гуфт ҳамсӯҳбати мо.

БАЪДИ ТАШВИШҶО - БЕТАРАФӢ

Дар Тоҷикистон дар ин самт ҳама ӯҳдадорихо ба дӯши мақомоти васоят ва парасторӣ ҳоқимияти шахру ноҳияро гузошта шудааст. Аммо баъди душворихо зиёдро пушти сар кардану кӯдак гирифтани, ин мақомот дигар боре намепурсад, ки кӯдаки ба фарзандгирӣ гирифташуда чӣ рӯзу рӯзгоре дорад.

Мисоли рӯшани ин, фарзандони гирифтаи Марҷона аст, ки мегӯяд, аз чизе танқисӣ надоранд, аммо ӯ шахсан аз он дар ҳайрат аст, ки барои чӣ то ба фарзандгирӣ қабул кардани тифлонаш маъсулин онҳоро ин қадар сарсону саргардон карданду баъди гирифтани кӯдакон боре ҳам аз аҳволи онҳо хабар намегиранд.

ӯ гуфт, ки: "Ман дар мавриди кӯмакпулии давлат ва ё ягон имтиёз чизе гуфтани нестам, аммо чунин хунукназарии маъсулин нисбат ба

тифлонӣ ба фарзандгирӣ қабулшуда маро дар ҳайрат мегузорад. Мисол, фарзандони ман 1,7 сола шуданд, аммо аз ягон мақомот боре ҳам ба хабаргирии онҳо наомадаанд".

Ин ҳам дар ҳоҷат, ки қабл аз гирифтани кӯдак маъсулин худро чунон вонамуд мекунанд, ки гӯё воқеан, тақдирӣ кӯдак барои онҳо хеле муҳим аст. Дар дигар давлатҳо барои нафароне, ки тифли ятимро ба тарбияи худ мегиранд ё ба фарзандгирӣ қабул мекунанд, на танҳо як қатор имтиёзҳои аз ҷониби давлат маблағи хубе ҷудо мешавад, балки тақдирӣ кӯдакро бетараф намегузоянд. Аммо дар Тоҷикистон чӣ?

Ба қавли маъсулин, вақте оилаи кӯдакоро ба фарзандгирӣ мегиранд, дигар мумкин набудааст назорати талиму тарбия ва аҳволи он кӯдак. Зеро ин аллакай сири хонаводагӣ мешавад назорату даҳолати онҳо метавонад ин "асрор"-ро ошкор кунад.

Раҳбари мақомоти васоят ва парасторӣ назди Шӯъбаи маорифи ноҳияи Фирдавсии шаҳри Душанбе Абдуқайюм Шарипов дар ин маврид гуфт: "Баъди ба фарзандхондгирӣ қабул кардан, агар дар мавриди поймол шудани ҳуқуқи кӯдакон дарак ёбем, ба кӯмаки ӯ мешитобем. Аммо сари ҳар чанд вақт мо барои назорат назди кӯдаки фарзандхоншуда намеравем. Зеро суд ҳуқуқи волидайхондгирӣ ӯро баровардааст, вай дигар ҳамчун фарзанд аст барои онҳо. Дигар мумкин нест, ки мақомот тарбияву нигоҳубини кӯдакро назорат барад. Зеро агар кӯдак фаҳмад, ки фарзандхонд аст, аз лиҳози равониву рӯҳӣ азоб мекашад".

Ба қавли Абдуқайюм Шарипов, Мақомоти васоят ва парасторӣ танҳо онҳоро назорат мекунанд, ки масалан, падару модараш фавтида асту бо қарори ин мақомот яке аз ҳешовандони наздику боваринок васӣ ё парастор таъин шуда бошад. Дар ин ҳолат ҳар се моҳ маълумотнома пешниҳод мекунанд.

Аммо дар қонунгузори Тоҷикистон омадааст: Комиссияи махсуси Мақомоти васоят ва парасторӣ то ба сини балоғат, яъне 16 - солагӣ расидани тифл зисту зиндагонии он оилаеро, ки тифлро ба фарзандгирӣ гирифтааст, зеро назорати қатъӣ хеш қарор медиҳанд. Хоҳишмандон ба шӯъбаи маорифи ҳар як шаҳру ноҳия муроҷиат намуда, дар навбати ин сохтор бояд истанд.

ДАСТАКАШӢ АЗ ФАРЗАНДХОНДГИРӢ

Президент Эмомалӣ Раҳмон дар паёми соли гузаштааш зикр карда буд, ки дар кишвар 84 мактаб-интернат фаъолият менамояд, ки нисбат ба замони то истиқлолият 43 адад зиёд гардида, шумораи хонандагоннашон ба 8300 нафар мерасад. Аз ин теъдод 2000 нафарашонро духтарон ташкил медиҳанд.

Равоншиносон мегӯянд, ки муҳити оила барои тарбияи кӯдак аз ҳама хона-интернатҳо муфидтар аст. Аз ин рӯ, агар пешниҳоди соле қаблӣ президентро маъсулин қабул кунанду низомӣ фарзандхондиро соҳибгар намоянд, пас, дар ятимхонаҳо ин қадар тифлон бе меҳри модариву падарӣ калон намешаванд.

Қаҳрамони мо, Марҷона як оилаеро мисол овард, ки баъди азобҳои ӯро дидан, аз нияти фарзандхондгирӣ даст кашадааст. Зеро онҳо мисли Марҷонаву шавҳараш шиноси прокурор ё адвокат нашофтаанд.

Саида ҚУРБОНОВА

(Мавод дар доираи лоиҳаи SCOOP, ки ба тадқиқоти журналистӣ машғул аст, омода ва наиш шудааст).

Аммо вақте Марҷона модари тифлонро пайдо карда, ҳамроҳ ба кӯдакостон меоянду модари тифлон хоҳиши гирифтани фарзандони худро мекунад, роҳбари кӯдакостон боз ҳам ба ин зид мебарояд. Чун ҳадафи зан устувор буд, аз ҳар роҳу воситае, ки медонист ба кор бурда, ахиран як шиноси прокурорашонро восита карданд. Шиноси прокурор ба роҳбари кӯдакостон занг зада "хоҳиш" кард, ки тифлон гуфташонро ба онҳо диҳанд. Вақте ҳамаи ҳуҷҷатҳои зарурӣ омода шуданд, бар замми вақту маблағи зиёд сарф кардан, ба гуфти Марҷона, боз судияи ноҳия барои "хизмат"-и худ аз онҳо 700 доллар талаб мекунанд.

"Ростӣ, барои ман, ки ба ин тифлон меҳри беандоза пайдо карда будам, ҳар қадар маблағе, ки мегуфтанд розӣ мешудам ва шавҳарам ҳам дар ҳамаи кор бо ман розӣ буд", - қайд кард Марҷона.

ОМОРИ ФУРӢШИ КӢДАКОН АЗ ВҚД

Ҳамаи роҳи пурпечуби фарзандхондгирӣ аст, ки бештари мардум бо роҳи ғайриқонунӣ аз ҳешутабор, шиносҳо ва ё аз таваллудхонаҳо тифлро ғайриқонунӣ мегиранд. Албатта, ба гуфти ҳамсӯҳбатонамон, ба ин кор кормандони таваллудхонаҳо ва ё миёнаравҳо даст мезананд.

Тавре Гулӣ Зардова, ки худ шохиди чунин амалҳо буд, нақл кард: "Зане аз маҳаллаи 63-юми пойтахт, корманди тиб ба фуруши тифлонӣ навазод машғул буд. Чунки бо роҳи қонунӣ фарзандхондгирӣ намешавад. Навбатҳои мӯҳлати дарозро талаб мекунанд. Мардум ба ҳамаи зан рӯй меоварданд. Зан ҳамшираи шафқат буд, дар хонааш занҳои ҳомиларо таваллуд кунанда, кӯдакҳоро 200 - 300 долларӣ мефурушт. Баъдан ин кори зан ошкор шуда, ӯро ба маҳбас кашиданд".

Дар ҳамаи ҳол, тибқи иттилои вазорати корҳои дохилӣ кишвар, дар 4 моҳи соли 2012 дар ҷумҳурии 10 ҷинояти хариду фуруши кӯдакон ба қайд гирифта шудааст, ки нисбати ҳамаи даврани соли гузашта 7 ҳолат камтар будааст.

"Омузиш ва рафти таҳлили ҷинояти хариду фуруши нобилонӣ нишон медиҳад, ки асосан ин қабил ҷиноят аз тарафи занони муҷарраб ва модарони танҳо зиндагидошта, бо мақсади рӯйпуш кардани ҳолатҳои ҳомиладорӣ ва тифлонӣ ғайриниҳодӣ таваллуд кардашон содир мешавад", - изҳор доштанд дар ВҚД.

Тавре сомонии ВҚД хабар медиҳад, дар натиҷаи гузаронидани чораҳои фаврӣ-ҷустуҷӯӣ аз ҷониби кормандони ШҚД-и шаҳри Ваҳдат ҳолати хариду фуруши тифли навазод ошкор шудааст. Духтареке, соли таваллудаш 1993, бешавҳар рӯзи 9 март соли 2012 дар таваллудхонаи №1 шаҳри Душанбе писар таваллуд карда, аз сабаби бешавҳар буданаш кӯдакро ба фарзандхондгирӣ ба зане медиҳад.

"Аммо зан кӯдакро ба маблағи 3.000 рубли русӣ ба шахрванди дигар, соли таваллудаш 1949, нафақахӯр, мефурушад", - омадааст дар сомонии ВҚД.

Ингуна мисолҳои рӯшан бештар дар таваллудхонаҳо зиёдаанд. Вале кам ҳолатҳои мешавад, ки кормандони умуми дохила онро ошкор карда бошанд. Аз тарафи дигар маҳз низомӣ қонунии фарзандхондгирӣ водор мекунанд, ки одамони дар ҳасрати фарзанд ин роҳро интихоб кунанд.

НАВБАТПОӢ ВА "БЕНАВБАТ" ГИРИФТАНИ ФАРЗАНДХОНД

Яке аз печидагҳои фарзандхонӣ ин навбатпоӣ аст, ки шумораи